

Pedagog – požadavky, kompetence

- **pedagog** (rodič, učitel, vychovatel) je ve VVP činitelem, který nese společenskou odpovědnost za jeho účinnost a úspěšnost
- pedagog koncipuje obsah výchovně-vzdělávací činnosti ve shodě s pedagogickými dokumenty, provádí diagnózu
- **úkoly** současného pedagoga → odpovědnost za plný rozvoj jedinců, za jejich přípravu pro základní sociální role, za utváření stránek osobnosti, za jejich rozvoj z hlediska výchovných složek
- takovéto úkoly kladou nároky na odborné i charakterové kvality pedagoga, na jeho přípravu a mnohostranný rozvoj
- v praxi jsou častým jevem velké rozdíly mezi jednotlivými učiteli (vynikající pedagogičtí pracovníci X učitelé a vychovatelé rozporuplní ve svém morálním a lidském profilu)
- pedagogická teorie odhaluje, klasifikuje a hodnotí významné stránky pedagogovy osobnosti
- základní **kvality**, které by měly charakterizovat pedagogickou osobnost :
  - pedagogova hodnotová orientace
  - pedagogovo vzdělání všeobecné i odborné
  - edukátorova pedagogická erudice
  - pedagogovy osobnostní rysy a charakter
- **pedagogova hodnotová orientace**
  - jedinec osobnost rozvinutá z hlediska demokratických ideálů, s humanitním a vlasteneckým přesvědčením má naději, že očekávané hodnoty přeneše i na svěřené jedince
- **vzdělání pedagogického pracovníka**
  - základem je *hluboké všeobecné vzdělání* a *hluboký rozhled filozofický, politický, vědecký a kulturní*
  - máme-li žádat všeobecné vzdělání po žácích, neměli by se u svých pedagogů setkávat s jednostrannou a úzce odbornou vzdělanostní orientací
  - dochází často k pedagogickému paradoxu → jednostranně orientovaný učitel se snaží plně a mnohostranně rozvíjet žáky
  - požadavek *teoretického i praktického odborného vzdělání* v oboru, kterému člověk vyučuje
  - podmínkou úspěšné výchovy není jen pedagogovo všeobecné a odborné vzdělání, ale *zároveň hluboké pedagogické vzdělání* (dějiny výchovy, obecná pedagogika, filosofie výchovy, pedagogická psychologie, pedagogická sociologie, školní hygiena, didaktika, teorie jednotlivých výchovných složek, metodika odborných jednotlivých oborů)
- integrální součást vzdělávání → praktické **pedagogické, didaktické a metodické dovednosti** a návyky umožňující přenést poznatky do bezprostřední výchovné praxe
  - *komunikativní dovednosti* – pedagogův kontakt s vychovávaným jedincem, interakce
  - *organizátorské dovednosti* – správné řízení výchovně-vzdělávací činnosti
  - *rétorické dovednosti* – povyšující kulturu pedagogického působení
- **rysy pedagogovy osobnosti**
  - *tvůrčivost* – schopnost neustále hledat nové, neuspokojovat se s dosavadní úrovní
  - *zásadový morální postoj* – pedagogovo myšlení, cítění i chování v duchu demokratismu, humanismu a vlastenectví
  - *pedagogický optimismus* – pevné přesvědčení o účinnosti pedagogického působení
  - *pedagogický takt* – ukázněnost v jednání se žáky, schopnost sebeovládání
  - *pedagogický klid* – schopnost pracovat soustředěně, trpělivě vysvětlovat problematiku až k pochopení

Seminář k úvodu do pedagogiky a základům pedagogického myšlení

- *pedagogické zaujetí* – pedagogická angažovanost, klidný a aktivní pedagogův přístup k látce i práci
- *hluboký přístup k žákům* – láska k žákům projevená v kvalitě pedagogické práce, ve snaze co nejvíce poznat žáky
- *přísná spravedlnost* – požadavek nenechat nedostatky, přestupky bez povšimnutí, nepreferovat mezi žáky
- **sebereflexe** – důležitý činitel v pedagogově rozvoji a zkvalitňování výchovně-vzdělávacího působení
- ve VVP nepůsobí většinou pedagogický pracovník izolovaně, ale v rámci celé skupiny učitelů, vychovatelů i dalších odborných pracovníků
- požadavky na jednotlivce jsou platné i pro celé pedagogické kolektivy
- v kolektivním působení se pozitivní kvality jednotlivce buďto umocňují, anebo nopak oslabují či přímo paralyzují

Požadavky na pedagoga

- odborné vzdělání
- osobnostní rysy
- hodnotová orientace
- všeobecné vzdělání
- sociální předpoklady

Kompetence učitele (Průcha)

- kompetence odborně předmětové → vědecké základy podmínkami
- kompetence psychodidaktické → podmínky pro učení
- kompetence komunikativní → vztah k dětem, světu i dospělým
- kompetence organizační a řídicí → plánovat a projektovat svou činnost
- kompetence diagnostická a intervenční → jak žák myslí, cítí, jedná a proč
- kompetence poradenské a konzultativní → vztahy k rodičům
- kompetence reflexe vlastní činnosti → činnost jako předmět analýzy, umět vyvodit důsledky

Klíčové dovednosti (Kyriacou)

- plánování a příprava
- realizace vyučovací jednotky
- řízení vyučovací jednotky
- klima třídy
- kázeň
- hodnocení prospěchu žáků
- reflexe vlastní práce a evaluace

Literatura : Jůva, V. sen. a jun. Úvod do pedagogiky. Brno: Paido, 1999.

Jůva, V. et al. Základy pedagogiky (pro doplňující pedagogické studium). Brno: Paido, 2001.

Kyriacou, Ch. Klíčové dovednosti učitele. Praha: Portál, 1996.

Průcha, J. Moderní pedagogika. Praha: Portál, 1997.

Průcha, J. Přehled pedagogiky. Praha: Portál, 2001.

Průcha, J., Walterová, E., Mareš, J. Pedagogický slovník. 3. rozšířené vydání. Praha: Portál, 2001.